

III, M 39650, h

Alfenzler

Domači Prijatelj.

Udov mesečnik.

letnik I.

V Pragi, 1. aprila 1904.

Štev. 1.

FR. KS. MEŠKO:

SAM?

In šla si brez slovesa tudi ti.
 Prijatelji že davno vsi
 so brez slovesa svoje lastne poti šli;
 v spomin so vsekali mi žgoče rane.
 A zabil sem jih bil, ko vdane
 so tvoje me tolžile oči.
 A zdaj odšla si s srdom v srečo tudi ti.
 Pa idite! Besede vam ne rečem zle,
 vsa sreča naj na vaših potih z vami gre...
 A vi porečete morda smeje:
 Pogledajte ga, kako zdaj slab je, ker je sam!
 Jaz se smehljam. Čemu mi pač slabotno vzdihovanje?
 Saj nisem sam! In krepek sem, močan,
 dokler je z mano moja duša, nje bogastvo in nje lepe sanje
 in njen ponos in njena jaka moč...

III M h
39650

IVAN LAH:

PIJANEC.

Vaški voznik Janec pelje pijanca Jožo v bolnico. Jasna poletna noč leži po širokem polju in cesta se vije tja v nedogled. Voz drdra enakomerno in pred Jancem se ziblje suhi konj v nemarnem teku. Gleda Janec v komat, vidi, da se je že tuintam prikazala slama iz njega.

„Nu, kolikrat sem že rekel, da dam popraviti to, pa ni denarja ni, ni,“ godrnja voznik, „pa kaj bo, če moraš zastonj voziti? Kdo mi plača za to, da ga vozim? Nihče, ne občina, ne Joža. Kje bo vzel? Zapil je vse: še dolžan mi je dva groša, pa jih ne vrne, če mi jih ne odsluži. Hijó!“ Janec vdari z bičem po zraku in konj steče nekoliko hitreje.

„Do mesta je še dve uri,“ govori Janec konju. „Zanič si! Prodam te v Višnji Gori ali pa Italijanu na cesti. Opilim ti zobe, pa boš mlad, ovsá ti dam in čil boš kot ptiček v zraku. Izgube ne bo . . . Svojega denarja si še vreden, a jaz ne dam zate polovico. Pod Klancem mi nisi speljal sena, sram te bodi.“ Janec je pljunil v stran in udaril po konju. Zopet je zletelo zaspano kljuse hitreje.

„Grd si in suh,“ godrnja sam pri sebi, „oba sta jednaka z Jožo. Dam ti detelje in vožnje imaš malo. Niti za tobak mi ne daš. Pijan sem bil, ko sem te kupil. Ogoljufala me je baba stara. Lagala je, kot vse babe. Mislil bi, da si strašilo, če bi te srečal, pa si mi snedel že pol njive. Sama kost te je, kot da nikdar ne ješ, aló, beži,“ in zopet je vdaril po konju, ki je na vdarec nejevoljno pokimal z glavo . . .

„Nikar tako ne podi,“ kriči zadaj pijanec Joža.

Janec se ozre. Na slami leži Joža vznak, njegove oči se tako čudno svetijo v mesecu in usta ima odprta. Škupnik pod glavo se je razstlal, in glava se trese na trdih deskah.

„E, bi ne podil, seveda! Kaj misliš, da imam toliko časa? Kdaj pridem pa domov. Jutri moram v senožet že ob štirih, ti se pa že naspíš in počiješ na lepi postelji. Vem, ko sem pripeljal staro Bradačko v bolnico. Čisto lepo je tam, belo vse na postelji, in ješ, kar hočeš . . . Samo piti ne vem, če dajo kaj, razen vode . . . Dobro ti bo . . . Pa glej, da prideš kmalu nazaj, dela je dosti, dva groša sem ti dal v nedeljo, pa že od nedelje nisi delal, glej, da jih odslužiš. Jaz nečem, da bi zaradi mene trpel morda na drugem svetu.“

„U, žejen, daj žganja, vode . . .“ vzdihuje Joža . . .

„E, bratec, kje naj vzamem. Vozim že dolgo po tej cesti, a za studence ne vem. Krčme so že zaprte, pa tudi ne vem, če imam še kak groš. Kaj boš žejen, saj si pil . . .“

„Žejen, žejen, ljudje božji.“ kriči Joža . . .

„Ne kriči, Joža, neumnost je buditi ljudi, ki so trudni od dela. Pa tudi ne vzbudiš nikogar. Vidiš, Joža, jaz sem ti pravil, kaj bo. „Ne pij.“ sem rekel, „ne pij . . .“ Saj tudi jaz pijem, pa sem pameten. Če si imel krajcar, te ni bilo k delu, sedel si v štacuni ali pa v krčmi, zapil si vse, potem si pa še na upanje pil. Kadar ni bilo več, si prišel pa k meni . . .“

„Saj si tudi ti pri meni pil,“ vpije Joža.

„Tudi, tudi, saj ne rečem, da nisem; kdo pa je tak, da bi ne privoščil požirek svojemu bratu. Kaj ti nisi pil pri vsakem likofu? Vidiš, Joža, z bičem bi te, da mi kaj tacega očitaš. Ali se nisva že enkrat ustavila. Ali ti nisem dal pijače? Pa pomisli, kakšen si bil ti do mene! Kadar je bilo dosti dela, si delal drugod, nisem ti bil mari jaz. Če sem ti plačal naprej, te ni bilo na delo. Če si se pa napil, so te privlekli v moj hlev in dobro si tam spal, zjutraj pa si jedel pri meni žgance. Pripravil sem ti vedno kak zaslužek, nikdar ti nisem odrekel pomoči. Vidiš, Joža, jaz sem dober človek . . . Po zimi sem ti dal streho, ko te niso poznali tisti, ki si jim delal poleti . . . Ko se te danes . . .“

„Žganja, peče, ojej, pomagajte.“ prekine Joža Janca.

„Počakaj, da ti dopovem. Ko so te danes privlekli k meni, ali te nisem sprejel. Napil si se čistega špirta, ker ti ni bilo več žganje dovolj. Kam so te vlekli, ali k Jolši, kjer si delal, ali k Romarju, kjer si pil? Nikamor; naravnost k meni so te. Pa zakaj? Ker si bil pri meni kot doma. Pa sem ti pravil: ne pij. Joža, pa si pil in pil . . . Kaj misliš, da je špirit voda, ali pa pogrošnik!“

„Uuu, gori, peče, vode,“ zdihuje pijanec.

„Že verjamem, Joža, jaz sem to skusil, jaz sem ti pravil, da bo tako. Pa si bil svojeglav . . . Marsikje bi te bili radi imeli, pa si pil in pil, zdaj imamo pa sitnosti s teboj. Pa je že tako, kar je slabega, to je zame. Ko je čas zaslužiti kaj s konjem, se me nihče ne spomni, samo da bi zastonj vozil občini. Pa ne bom. Vidiš, Joža, to mi boš odslužil. Dva groša sem ti že dal, vožnjo naj računam zdaj, ko je dosti dela, štiriindvajset grošev. Nikogar bi ne vozil za ta denar, pa še ponoči, kosil mi boš tri dni za to in pijače ti bom dal. Kar sva zapila na potu, naj bo, to ti ne vračunim. Vidiš, konj stane denarje: je deteljo; pravijo, da je letos draga.

„Uuu, vode, stoj, razbijem si glavo, gori notri, uuu, peče, Janca, ah . . .“ zdihuje Joža in oteplje z rokami. Janec se ozre v Jožev obraz. Bled je kot smrt, skoraj zelen, luna sije v obeh . . . iz ust se mu kadi, kot da res gori v njem . . . Voznik požene konja, da bi bil preje v mestu.

„Le potrpi, kmalu bomo tam. Vidiš, kaj si pil špirit. Jaz sem to skusil. V krčmo sem prišel in vidim: kozarec stoji na mizi. Nagnil sem — in nikdar ne pozabim. Špirit je bil. Tri dni

je smrdelo iz mene . . . Vidiš, ni, da bi ustavljal, boljše je, da zapodim. Jaz ti že ne pomorem. Padarji so učeni, ti ti že pogase želodec, sile ti ne bo, drugič pa ne boš več pil samega špirta . . . Sam hudič ga je pripravil na svet. Pravijo, da ga delajo iz krompirja in iz raznih pacarij. Ko bi mi vedeli, pravijo, bi še ne pili ne. Pa kaj češ, kadar kosiš. Ali je mogoče celo jutro tako, ko se grlo posuši. Niti tobak ti ne pomaga, studenčnica pa vzame moči. Še pri izpraševanju so rekli, da ga malo smemo, saj pogrošnik ne more škodovati. Več je vode, kot vsega drugega. Pravzaprav ni nič, voda je, pa denarje stane. Jaz ne rečem, da bi živel brez njega."

Janec čuti, da se je zadaj nekaj zganilo. Pogleda . . . Joža se s krčevitimi rokami oprijemlje ročic, gleda nepremično in z ustmi kot da lovi sapo . . .

S strahom vdari Janec po konju. Nekje bije ura: daleč je to; počasi se slišijo udarci.‡

„Enajst," reče Janec in pogleda na luno. „Enajst . . . do mesta je še eno uro," računa. „predno priključem gosposke zaspance, preden spravimo Jožo v postelj, predno jim dopovem, kako in kaj, pa bo ena. Grozno je govoriti s takimi ljudmi, ne moreš jim dopovedati, komaj, da jih razumeš, kaj hočejo. Vem, ko sem vozil Bradačko. Vse so hoteli vedeti, kdaj je rojena, kje, kako, zakaj, vraga, ko niti sam zase ne vem. Z Jožo bo ravno tako. Še kričali bodo nad menoj, kakor takrat zaradi Bradačke. To bo za zahvalo, da ga zastonj vozim v mesto, da mučim sebe in žival, jutri naj grem pa v senožet. Ob štirih bom komaj doma, niti očesa ne zatisnem.

Skoraj zjezil se je voznik. Zazdelo se mu je, da je predober človek, da ga rabi svet po svoji volji.

„Koliko si star, Joža?" vpraša napol nazaj obrnjen. Nihče ne odgovori.

„Menda je zaspal," pomisli voznik. „prav, mi vsaj ne kriči. Zdaj ga bo minila žeja, rosa ga malo napoji. Zdravo je, da zaspi. Najboljše je to za bolnika, pravijo. Naspí se, skadí se iz njega in zdrav bo. Saj to ni bolezen, vem, peče in žge, drugega nič. Jutri bo zdrav. Ležal naj bi bil doma, tudi tam bi se bilo izhladilo. Jaz sem rekel; pa so prišle babnice, pa vse v en glas: umrl bo, umrl bo, brž na voz, pa v mesto. Kot bi se norčevali iz mene. Hej, Joža," vpíje Janec. „pomisli, koliko si star; tam bo padar hotel vedeti, pa jaz ne bom odgovarjal sitnim ljudem, obrnem in pojdem naravnost domov. Že itak izgubim celo noč . . ."

Voz drdra enakomerno in moževa glava se trese na prostih deskah . . .

Na nebu je zdrsnila zvezda, majhna, nesvetla in zatonila. Janec se je spomnil, da je med enajsto in dvanajsto uro. Duše hodijo po pokopališčih. Zvezda se je utrnila, nekdo je umrl . . .

Strah je obšel voznika. Obrne se in prime Jožo za kuštrave lase.

„Hej, Joža,“ kliče mu in vzdigne glavo za lase . . . Težka je. „Pa ne, ko bi . . .“ je pomislil za trenotek. Vstavi konja . . .

Sklone se nad Jožo. Sape nič, oči kot dva svetla kamena, mesec se sveti v njih kot v luži, usta odprta brez diha, roke se drže za ročice, bela slina pokriva zanemarjene brke krog ust.

Strah ga obide, ko se spomni, da je med enajsto in dvajseto uro.

„Saj ne verujem na strahove, ampak z mrtvimi, so dejali oče, ne imej opraviti.“

Pogleda še enkrat Joži v obraz — res, kot mrtev. Prime za roko, trda kot kost, mrzla ko led, vzdigne glavo — vse mrtvo . . .

„Mrtev je — pa je,“ pomisli Janec. „Bog mu daj dobro . . .“

In premišlja ali bi šel v mesto, ali bi se obrnil . . .

„Hm, kaj bi hodil? Obrnem, pa je . . .“

Obrne in vdari po konju, kot da leti nekaj za njim z istega mesta, kjer je Joža umrl.

„Kaj bi, umrl je, pa je,“ ponavlja voznik sam pri sebi in si dela pogum . . . „Zapeljem pred prvo hišo, ki je, kaj ga bom vozil domov? . . .“ meni Janec.

Pri prvi hiši ustavi. Potrka. Prikaže se ženski obraz pri oknu.

„Kaj pa je?“

„Dajte no, umrl je, v bolnico sem ga peljal, bi ga pustil tu . . .“

Zaprlo se je okno in kričec glas je vpil iz kočice . . .

„Glej, domov ga bo treba vleči,“ pomisli Janec sede na voz in zapodi v dir . . . Voz drdra in Janec je skoraj pozabil, da vozi mrljica, da je le čez polnoč, misli, ni strahu več . . . Po cesti vidi dve črni sencji. Janec vstavi. Dva kosca sta . . .

„Glejta, umrl mi je, v bolnico sem ga peljal, pa je med potjo . . . kaj čem?“

„O, domov ga pelji,“ pravita oba.

„Kdo pa je to?“ vpraša eden.

„Joža je.“

„O, Joža, saj smo pili skup. Na, umrl je, pa kako.“

„Špirit je pil, pa ga je . . . Vnelo se mu je.“

„Pri nas smo ga čakali v pondeljek na delo.“

„Gresta kosit?“

„Da . . . Srečno pot . . .“ In kosca sta odšla.

Dobro se je zdelo Jancu, da je govoril z ljudmi, lahko je pri srcu in straha ni več. Zapodi konja v dir. Spomni se, da je Joža umrl, da mu nima kdo pomagati o košnji, da mora kositi sam. Pri tem mu pride na misel, da mu je še Joža dolžan, da mu ne bo nihče plačal za pot.

„Občino naženem, da mi plača . . .“ pomisli . . . „Pa kaj bi? Najela me ni, ni dolžna plačati. Ko bi ga bil že pripeljal do bolnice, bi še morda kaj bilo, zdaj ne bo nič, res, samo sitnost sem imel z njim . . .“ In nejevoljen udari po konju. Vidi: raztrgan

je komat, konjev križ je suh, kot bi v grablje poglédal. — Voz drdra in Janec sliši, kako bije na njem mrtvo telo ob deskè.

„Škupnik se je tudi razvezal,“ pomisli, „lani je bila kopa po šest: več kot dva groša je vreden dober škupnik, ko je bil to . . . Slama se razgubi po cesti in še za nastelj ni . . .“

Luna se je pomaknila na jug, zvezde so migljale jednako-
komerno . . . Jancu se dremlje.

Pripeljal je v vas, da ni vedel kako. Povsod so še spali. Na koncu vasi se mu je zdelo, da nekdo kleplje koso.

„O, kaj, po človeško ga moramo pokopati; rojen je v vasi in živel je med nami,“ misli Janec in konj cinka počasi po zvoženi cesti skozi vas. Janec vstavi pred visoko hišo.

„Sosed Jolša,“ zakriči, „daj no, vstani!“ Pri oknu se prikaže moška glava.

„Kaj pa je?“ vpraša sosed Jolša.

„Daj no, Joža je umrl, bi ga pri tebi deli na pare . . .“

„Pa, ga pri tebi deni,“ pravi Jolša.

„E, veš, pri meni je vse umazano, ni žensk pri hiši, nimam belih rjuh, ni da bi ljudje tja prihajali. Še jaz bom drugje ležal.“

„Pa pri meni ni časa. Danes imam delavce, košnjo imamo, ogibati se ljudij in mrliča v hiši je vedno sitno. K Močeronu ga pelji, ima veliko prostorno hišo, včeraj je dokosil in dela nima posebnega. Saj če kaj rabi za na pare, naj pride pa k nam, to se že posodi . . .“

„Hijó,“ požene voznik in misli, „Slabi so ljudje, slabi. Nihče ga ne mara, fej, koliko ve svetovati Jolša, da se ga odkriža.“

Vstavil je pred Močeronom.

Z bičem švrkne po polknih . . .

„Kaj je?“ oprasha sosed Močeron za polkni.

„Vidiš, bil sem pri Jolši, pa pravi, da ga vzemi ti.“

„Koga?“

„Enó, Joža je umrl menda . . . Pa bi ga deli na pare, kot se spodobi človeku. Pravi da ti da rjuhe, Jolša, da imaš večjo hišo, naj bi ležal pri tebi, jutri ga pa zakopljemo. Vsak nekaj moramo, ko je revež-berač.“

„Seveda vse k meni,“ jezi se Močeron, „kajpak, velika hiša, kjer je delal, tam naj ga imajo. Ono nedeljo me je prosil za denar. Sem dejal: Joža, dam ti, v gozdu imam nekaj trsak in vej, pojdi in zvleci k poti. Vzel je denar in šel pit. Pa ne rečem nič, mu odpustim, sitnosti pa ne maram zdaj poleti, ko je z drugim dosti dela. Pelji ga v župnišče ali pa k županu, tam ti povedo, kje ima ležati.“

„Do fare je cela ura, kaj misliš, da imam jaz toliko časa?“

„Kaj meni mari,“ odgovori Močeron, „jaz ga ne maram, vam je delal, vi ga imejte.“

„Naj bo pa na sredi vasi,“ razjezi se Janec. „Kaj sem jaz kriv, da je umrl?“ In vendar zapodi konja po poti proti dolini.

„No danes ne bom nič kosil.“ misli Janec. „ob vso noč me je spravil Joža. Pa naj bo. Došti sem storil, drugo naj pa drugi. Kako se znajo izgovarjati: jaz ne, jaz ne, tako pa tako. Očita mu, da mu je dolžan. Saj je tudi meni, pa mu to vsaj zdaj ne očitam. Naj ima dva groša. Skupnik je bil vreden dva in vožnja štiriindvajset grošev. Pa naj bo.“

Jutro vstaja iznad gričev. Po vaseh se sliši klepanje kos. Petelini pojo.

Kam naj peljam: v župnišče ali k županu? Gospod ne vstanejo tako zgodaj, ni, da bi jih budil. Župan se razjezi, kot po navadi, če mu rečem za denar, se mi še zasmije v obraz češ: kaj si pa vozil? . . .“

Voz pridrdra v vas. Cerkovnik gre po cesti zvonit dan.

„Hej.“ ozove se Janec. „daj no pokličí gospoda.“

„Kaj pa je?“

„Joža je umrl.“

„Pa kaj mu morejo zdaj gospod? Saj je prepozno.“

„Povedali bi, kam naj ga peljam. Na vozu vendar ne bo.“

„Boš za to budil gospoda? V mrtvašnico ga pelji, pa je.“

„Pa jaz bi rad, da bi videli: vozil sem celo noč, zastonj vendar ne morem in župan ima tudi besedo pri tem.“

„Pelji ga v mrtvašnico, kot jaz rečem.“

„Sam ga vendar ne bom prenašal.“ razjezi se Janec.

„Pridem jaz za teboj, ko odzvonim.“

Zapel je zvon v jasno jutro. Daleč nad polje je šel glas, kot da ga peljajo lahne meglice na sebi. Janec se je odkril in molil. Ozrl se je nazaj na Jožo . . . Obraz je bil bled, skoraj zelen, da je bilo groza pogledati vanj. Obrnil se je, da bi ga ne videl in začel moliti še en očenaš za Joža. Prišel je cerkovnik in sel poleg Janca. Voznik je zapodil proti pokopališču.

„Takle umrje, da ni nič zaslužka od njega.“ meni cerkovnik.

„Saj sem tudi ja zastonj vozil. Ob celo noč sem. Zaspan sem, pa bi bilo komaj, da bi šel kosit.“ godrnja Janec . . .

Mrtvo je bilo pokopališče v jutru, ko sta se vstavila ob njem. Prijela sta s cerkovnikom vsak na enem koncu deske in sta odnesla Jožo v mrtvašnico. Cerkovnik je prižgal svečo in pustila sta vse ter odšla. Na pokopališču se je Janec ozrl, kot da se je spomnil starega prijatelja: dostikrat sta pila skupaj . . . Skozi malo okno mrtvašnice se je videla lučka sveče . . .

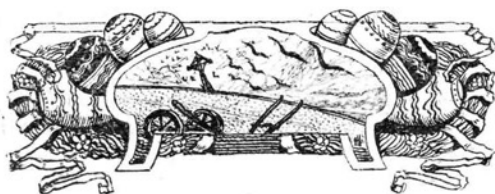
Sel je Janec na voz in zapodil domov. Dremalo se mu je in mislil je na raztrgani komat, na košnjo, na zaslužek in na vse, kar mu je prišlo na misel . . .

Zlata zrna.

(Slovanski pregovori.)

Dobrota se hitro pozabi, ali na zlo se dolgo spominja.
 Velike reke tiho tečejo, male s šumom dero.
 Če bi imel, kar nimam, mogel bi, kar ne morem.
 Lastna pamet, kralj v glavi.
 Kadar greš k volku v svate, vzemi psa seboj.
 Kaj pomaga meč, če so roke v okovah.
 Kar se doma skuha, naj se doma sné.
 Kdor se vrabcev boji, naj ne seje prosa.
 Zajec ima dolga ušesa, ali ni osel; kozel dolgo brado, ali ni modrijan.
 Ne uči ribo plavati in ptico letati!
 Kdor je neumen, si tudi v Parizu ne kupi pameti.
 Boljši je pameten sovražnik, kakor neumen prijatelj.
 Bolje pozno, kakor nikoli!

ZOFKA JELOVŠEK:

VELIKI TEDEN.

Imeli smo počitnice. Dopoldne smo stikali doma v kuhinji in shrambi okrog, stali povsod na poti, čeprav smo imeli najboljšo voljo pomagati pri delu.

— Ali še kaj potrebuješ, mama? —

— Ne! — nič ni potrebovala. Že polducetkrat smo leteli v štacuno po kvas, cimet, rozine, sladkor...

Na mizi je ležal kup orehov. — Ali naj...?

— Ne, ne, samo pojdite, polovico bi sami pojedli! Na dvorišče pojdite, ne stojte vedno na poti! —

Pa smo šli. Lepo je bilo zunaj, kar dišalo je po pomladi, po Veliki noči. Ptice so se glasile, veter je bil vlažen in topel. Šli smo v vrt in za utico smo našli prve zvončke. Smejali smo se in razgrajali, da se je veselo razlegalo naokrog. Moj najmlajši brat, Zmago, ki je še kijkljico nosil, je hodil nerodno in domišljavo okrog. Danes pojde z nami v cerkev in oblekel bo svoje prve hlače. Drugi brat Srečko dobi tudi novo obleko z telovnikom in premnogimi žepi. — kolikor jih imajo odrasli. In meni, meni je že včeraj poslala teta iz mesta imenitno modro obleko z belimi našivi, belim pasom in ovratnikom. Postavili se bomo vsi trije!

Iz sosedovega dvorišča nas vidi Žan, moj sošolec: takoj pribeži k plotu.

— Greste popoldne v cerkev? —

— Kajpada gremo! Vsi pojdemo! —

— Jaz imam ragljo in novo obleko z telovnikom —, se postavlja Srečko.

— Jaz tudi. In čevlje, ki škripljejo in zelen klobuk s peresi. — pravi Žan. — In veš ti, — se obrne k meni. — naš študent je prišel. In pel bo v cerkvi. —

Žan ima velikega brata, ki hodi v mestu v gimnazijo, kar me jako jezi, ker ga Žanu prav nič ne privoščim.

— Ne laži! Kaj bo pel! — pravim ogorčeno in moja brata ponavljata s prepričanjem: — Samo ne laži! —

— Če ti pa rečem! — trdi Žan. — V klopi pred oltarjem bo pel z gospodom župnikom in gospodom učiteljem. Latinsko, da veš! —

— Lažnjivec! Haha! Tak majhen študent, kakor je vaš! Kaj pa je?! Samo bahaš se!

Ali to je bilo Žanetu preveč. Naenkrat je bil preko plota in predno vem kaj in kako me je že udaril s pestjo v obraz.

— Kdo laže, na! —

Jaz se zaderem z vso silo in brata mi pomagata s polnim grom. Žan se je že davno pobral domu.

— Zakaj pa tako kričite? — vpraša nekdo. Sosedov študent je to. Jaz sem jezna. Pokaj pa mora peti v cerkvi pred oltarjem in latinsko?! Samo, da se Žan bolj napihuje!

— Kaj te briga! — se odrežem zato trmasto in odhitim proč. Brata pa me pustita na cedilu, zakaj laska jim, da govori študent ž njima, študent, ki zna latinski in ima knjige tako velike, kakor miza.

Grem v hišo v „ta lepo“ sobo, kamor obično otroci ne smemo. Vse leži po mizah in stoli, da se obriše ali omije. Ko sem odlomila košček rezbarije na stojalu za uro, odidem v kuhinjo, da pomagam dekli, ki tolče sladkor, rozine in orehe za kolač in potice. Če me nihče ne gleda vtaknem hitro prst v med in poliznem, odgriznem rožič in dr. Opoldne prideta brata, ki sta navdušena za sosedovega študenta in hočeta po vsi sili izberačiti iz očeta vsak po dva krajcarja. Jaz ugovarjam, da jih bodeta izgubila ali nesrečna fanta me zatožita, da sem se tepla s sosedovim Žanetom in oče mi naredi dolgo pridigo, da je to v resnici že strašno, kako se jaz obnašam. Jokam od jeze in v srcu obljubljam obema paglavcema črno maščevanje. Popoldne pojdem ž njima v cerkev in naščipljem in nasujem se jih, da bodeta imela dosti.

Po obedu vprašujemo vsakih pet minut, če že ni pol štirih, zakaj ob štirih se začnejo molitve in mi se bojimo, da bi ne zakasnili. Ob dveh nas umijejo in počesejo in ko smo se do treh

spet zamusali in razkuštrali, nas oblečejo s prošnjami in opominjanji, naj nič ne raztrgamo, ne zamažemo, naj bomo dobri in naj se spodobno obnašamo v cerkvi. Ob pol štirih jo odmaširamo in za menoj še vpijejo iz praga, naj pazim na brata in na se.

Komaj sto korakov od naše hiše stoji ob potu grm. Kaj vem, kaj me je vleklo tja, kakor bi mignil imam krilo raztrgano: sicer se ne vidi jako, ali brata imata strašno škodoželjne obraze in na vse moje ginljive prošnje, naj me za božjo voljo doma ne zatožita, molčita zakrknjeno. S težkim srcem stopam dalje. Ali naenkrat zapazim, da je Srečko čudno tih; ko ga pregledam od glave do pete vidim, da si je odtrgal gumb na telovniku, ki ga seveda zadnje pol ure ni pustil iz prstov. Aha! ta me ne bo zatožil, Zmavec je pa še preneumen. Sicer pa se ne počuti posebno dobro v prvih hlačah. Široko stopa in obraz mu je čedalje bolj kisel. Potem jok, obupanje: dokler se mi ne izpove, da je doma na nekaj pozabil in da moram ž njim za plot, ker se sam na te nesrečne hlače prav nič ne razume.

Cerkev je že skoro polna, ko pridemo. Okna so črno zagrnjena, božji grob stoji tajinstveno v stranski kapeli in mi trije postanemo tihi. Mežnar pride in polno lučic se zasveti, rdečih, zelenih, modrih, da nam zatrepetajo srca od občudovanja. Zmavec se boji velikih vojakov, ki stojijo s sulicami in meči na vsaki strani in ne verjame, da so samo iz lesa; čudna tuja drevesa, kakoršnih še nismo videli, se zelene v ozadju. Cerkev je polna otrok, samih otrok, deklic, dečkov, čisto majhnih in takih, ki hodijo že v šolo. Samo par starih ženic in sivih dedkov žedi v klopih, drugi nimajo časa zdaj pred prazniki. Živo šepetanje se sliši, šum nešteti ustnic, ki šepetajo polglasno svoje molitvice. Jaz molim v jednem; to je težka molitev in jaz hočem biti danes posebno dobra. Zmavec stoji z odprtimi ustmi in širokimi očmi, kakor pribit. Jaz ga sunem:

— Moli vendar! — in slišim ga, kako šepeta: — Angelček varuh pri meni stoj . . .

Zapojejo se molitve. Svečano se razlegajo po cerkvi in naše otroške dušice trepetajo v tajinstvenih občutkih. Nepremično gle-

damo pred oltar na sveče in čakamo, da pride cerkovnik in eno od njih ugasne. Naša pobožnost peša, postajamo trudni, šepetamo, drenjamo se, nemir v cerkvi narašča. Ali vedno zopet se zberemo, prestrašimo, da smo tako lahkomišljeni, da se smejamo, — pred božjim grobom! — in znova molimo z vso ginljivo vncmo naših mehkih otroških src. Študent poje pred oltarjem in vedno večje spoštovanje do njega nas prevzema; jaz celo pozabim biti Žanu nevoščljiva. Zmagec se joka, strašno je truden; ali ko mu grozim, da bo moral jutri ostati doma, utihne, samo solze mu počasi lezejo po licih doli, ki so že vsa zamusana. Moje vere ne zmolim že nič več do konca in zastonj zopet znova začenjам. Končno ugasne zadnja sveča, cerkovnik da znamenje in vzdigne se neznanški ropot.

Trudni pridemo domov. Čudimo se, da nas nihče zaradi naše pomečkane obleke ne okrega in ko nas malo poživijo s kruhom in mlekom, pripovedujemo, kako krasno je bilo, kako smo bili pridni, kako je sosedov študent pel.

V četrtek smo vsi razburjeni. Vemo, da gredo zvonovi v Rim: Zmagec bi jih rad videl leteti in tudi jaz ne vem prav ali naj celo to stvar verjamem ali ne. Opoldne slišimo samo zamolkel ropot, mesto navadnega zvonjenja. Popoldne v cerkvi je še lepše in bolj praznično, božji grob žari v nešteti pisanih lučkah. Doma dobimo pomeranče, zakaj ena žena iz vasi nas je pohvalila, da smo se v cerkvi jako lepo obnašali. Zvečer prideta Žan in študent k nam. Študent nam slika pihu in napiše z zlatom naša imena počez. Žan se strašno postavlja, midva nisva nič več skregana in razgovarjava se modro o šoli, o mestu in o gimnaziji, kjer postane vsak tako imenitno učen. Mama ima mnogo dela in mi moramo kmalu spat.

Drugi dan diši po celi vasi po svežem pečivu in vsi otroci se bahajo, kakšne grozanske kolače so matere doma napekle. Skoro da se stepemo za prvenstvo in ena žena nas smeječ se razpodi.

— Samo se bahajte! Jaz sem spekla kolač, kakor mlinsko kolo. Če nima človek nikoli kruha! To smo revčki! Bog nikoli ne ve, kdaj smo kruha siti: o Božiču je premajčken, o Veliki noči pa umrje, — drugače pa mi ne pečemo. — Sosedo so se smejale in mi smo odšli domov.

Danes gre dekla z nami v cerkev. Tam diši po kadilu, stene so gole, kakor oropane. Cerkev je čisto natlačena: stare ženice in dedki kleče naokrog in molijo šepetaje. Mi otroci smo zamišljeni in oči nam gledajo veliko in začudeno v trepetajoče lučke. Po molitvah nas pelja dekla h grobu, da si ga ogledamo čisto od blizu. Naš Zmagec je ves zmešan, doma stoji, kamor ga kdo sune.

— Kako se pa umrje? — nas vpraša ali mi mu ne vemo odgovora.

— Kaj se pa dela, ko se umrje? —

— Nu, potem je človek mrtev. Leži in se nič več ne zgane. —

Odšel je zadovoljno kimajoč. Zvečer, ko so nas klicali k večerji ni bilo Zmagca nikjer. Nazadnje ga je pa mama vendar našla, kako je ležal gori v „ta lepi sobi“ na divanu. Čisto pri miru je ležal in oči so se široko odprte, čudno zamišljene upirale v mrak.

— Kaj pa ti je za božjo voljo! — je zavpila mama in ga vzdignila kvišku.

— Pusti me no, če sem pa umrl! — je rekel ogorčeno in se branil z vsemi štirimi.

Morali smo se smejati. V soboto je ali naš Zmago vendar videl, kako je, kadar se umrje. Zaklali so jagnje, da bi ga imeli velikonočno nedelj^o na mizi, kakor je navada v našem kraju.

Dopoldne so nam prinesli ministrantje blagoslovljen ogenj in potem je mama naložila dekli v jerbas kolač in gnjati, piruhov, hrena in klobas za žegen. Mi otroci smo šli z njo in žal nam je bilo, zakaj je mama naš jerbas samo s čisto belo brisačo pogrnila in ga ni nakinčala z čipkami in svilenimi pentljami, kakor so bili vsi drugi. Saj imamo doma toliko pentelj ali mama je rekla, da je vse sama nepotrebna parada, kar pa nismo nič kaj verjeli.

Popoldne je bilo že vse očiščeno in pospravljeno, da bi šli lahko zvečer k vstajenju. Dekla je pela v kuhinji: „Gospod je vstal iz groba . . .“ in čeprav je mama dejala, da je še prezgodaj, je bilo vendar že vse nekako veselejše in jasnejše. Pri fari so že vibrale zastave iz lin; vaški fantje so se v prazničnih oblekah zbirali za cerkvijo, kjer so nabijali možnarje.

Zvečer ob sedmih smo šli v cerkev, ob osmih so zvonili vsi zvonovi, oblaki kadila so se vzdigali kvišku, bandera so se svetlikala v luči stoterih sveč in vse ljudstvo je pelo: Aleluja!

Kakor v sanjah smo prišli domov, veselili smo se na bodoči dan, na Velikonoč, na kolače in piruhe . . .

NARJAN PRETKO:

ŠTUDENT.

Dejale so ženice stare:
„Kako pač v cerkev hodi rad;
vendar enkrat iz naše fare
spet jeden pojde v lemenat“.

A če bi vedele ženice,
da v cerkev hodim radi nje,
bi druge pletle govorice,
obema bi bilo gorjè!

Dr. K.:

ZDRAVILA.

Naše ljudstvo ima, žalibog, še vedno premalo zaupanja do zdravnikov. In potem je v zdravstvenem oziru prelahkomišljeno. Gre navadno k zdravniku, ko je bolezen že tako napredovala, da mnogokrat ni več pomoči, četudi bi se bilo lahko pomagalo v kratkem času, ako bi bil bolnik prej iskal prave, t. j. zdravniške pomoči. Ali ljudje čakajo najprej, da bolezen sama preide, tolažijo se, češ „natura si bo že pomagala.“ Potem se zatečejo k domačim zdravilim, kuhajo razna zelišča, mažejo se z olji, mastmi i t. d. Na rane, ki bi jih morda čista, sveža voda še najprej pozdravila, napacajo žavb, ki so se večkrat leta povalovala po raznih omarah in samo čuditi se je, da se pri nas še večkrat ne sliši o zastrupljenju krvi in podobnem. Želodčne bolezni se zdravijo vse na eno kopito in posebno moški so v teh rečeh malo iznajdljivi: natoči si glašček ruma ali družega močnega žganja, nasuje notri popra, da se naredi siv močnik in popije. „Pogreje“ ga taka reč že, pozdravi pa menda težko.

Ženice zopet rade prisegajo na „gajste“ in „kapljice“, „angleške ekspelerje“ ali kako se že vsa ta čudovita zdravila imenujejo. Če si na pljučih bolan, pij „kapljice“ in zdrav boš; če se ti prst gnoji, namaži ga s kapljicami in zacelil se bo; če te trga, s „kapljicami“ se nadrgni; če se ti v glavi meša, ali če se ti delajo kurja očesa — vse, povsod in vselej samo kapljice! Vsak pameten človek ve, da eno zdravilo ni za vse bolezni in vendar koliko denarja zmeče pri nas ljudstvo proč za raznovrstne take do nebes hvalisane ali ničvredne medicine.

In ne samo ljudstvo, tudi naša inteligenca sede rada na lim takim tujim izdelkom, ki so priporočani od kdo ve kakšnih ameriških in dr. doktorjev; tiste mnoge pomade za lase n. pr. bi vsaka in vsak lahko za cenejše denarje oskrbel sam. Slavnoznana, od donečih aristokratskih imen priporočana pomada Czilag ni nič družega, kakor parfimirana mast in je vsaj 200 krat preplačana, če ne večkrat, . . . Ravno tako je z drugimi „vodnicami“ za oči, „olji“ za sluh, premnogimi „električnimi“ pasovi zoper trganje, naduho i. t. d. Če že človeku naravnost neškodujejo, — a škodujejo mnogokrat, ker zamudi zaradi njih iskati zdravniške pomoči in svojo bolezen le zanemari, — mu pa vendar kradejo po nepotrebnem denar iz žepa. Take morda majhne svote narastejo pri celemu narodu na leto do velikih zneskov, ki bi nam lahko prinesla obilen sad, tako pa so vrženi proč brez vsake koristi.

Če si bolan idi k zdravniku in ne kupuj drugih zdravil, kakor ktere ti predpiše on. Na ta način boš vedno cenejše izhajal, kakor, če se zdraviš sam z zdravili, ki ti jih priporoča tuj podjetnik, kteremu je samo za lasten dobiček a ne za tvoje zdravje. —

JANKO SEMENOVIC:

V GAJU.

V senčnatem gaju tiho sedela,
tiho sedela, pridno šivala,
a zraven tebe se je igrala
sestrica tvoja srčno vesela.

Zlatega solnca žarek je skrivno
skozi vejevje gosto prikral se,
s tvojimi laski ljubko igral se,
lahno poljubljal lice ti divno.

Žarek bi solnčni rajši hotel biti,
s tvojimi laski smel bi igrati,
licee rožno ti poljubljati,
z ustnic ljubezni srečo si piti.

V senčnatem gaju tiho sedel sem,
v tvoji bližini sanjal o sreči,
sanjal o tebi — ljubezni goreči,
s srcu pa želji dve le imel sem.

Tvoja bi hotel biti sestrica,
v tvoji bližini smel da bi biti,
smel pregoreče bi te ljubiti,
gledati vedno v rožna ti lica.

VIKTOR POTOŠKI:

ALI.

To je bil imeniten pes! Majhen okrogel podganar, pameten in zvest. Odrasel je z nami otroci in mi smo ga imeli radi nad vse. Ko smo odšli v Šole, v gimnazijo, nas Ali ni pozabil. Kadar smo prišli na počitnice je veselo skakal okrog, hodil z nami na sprehode ali ležal v senci na vrtu. V vsakem pismu sem posebno jaz redno povpraševal po njem.

Imeli smo tudi mačke doma. Ali je vedel, da so naše in je jedel ž njimi iz ene sklede. Tujih ni trpel in če je ktera prišla na naše dvorišče jo je z velikim krikom pognal v beg. Nasprotno pa se je vselej zavzel za domače in jih je branil, če so prišli tuji psi in jih podili.

Če sem kam šel in ga nisem mogel vzeti s seboj, sem mu samo povedal: „Veš, Ali, danes ne moreš z menoj!“ In Ali me je spremil na prag, zatulil žalostno in ostal doma. Vse je razumel, kar se mu je reklo.

Ali je postal del našega doma in kolikor je bolj postajal star, toliko bolj je bil zvest naši hiši in družini.

Enkrat sem prišel domov, toda nihče ni veselo zalajal pred hišo v pozdrav. Najprej niti opazil nisem, potem pa vprašam: „Kje je pa Ali, da ga še nisem videl?“ — „Poginil je pred štirinajstimi dnevi“, so mi odgovorili. „Star je bil že revček!“

Verjemite mi, meni so stopile solze v oči. In začutil sem naenkrat, da je konec tistih veselih otroških let, tiste prve brezskrbne mladosti, da je bil ta naš stari pes Ali zadnji ostanek iz onih časov in da me zdaj ne bo ničesar več spominjalo na ona leta. In še enkrat se mi je stožilo.

ANA D.:

OBLEKA.

Obleka je, da se človek z njo pokrije in da ga varuje pred zimo, vetrom in mokroto. Zato naj bo vedno primerna vremenu, naj bo zdrava in naj nam koristi a ne škoduje. Obleka ni v prvi vrsti zato, da nas kinča, kakor mi ne živimo zato, da jemo, ampak jemo, da živimo. Smešen je človek, ki je suženj svoje obleke — samo žalibog, da je veliko taci sužnjev. Če se ženske stiskajo čez pas, da jim prehaja dih, da si ves želodec pretisnejo in rebra v pravem smislu besede pokvečijo, je to smešno in žalostno, pa naj tudi večina z udanostjo in navdušenjem prenaša to torturo. Ravno tako žalostno je, če si da svoboden, pameten in morda drugače inteligenten občan od enih ubogih štiflet — pa naj bodo tudi lakaste, — do krvi oguliti svoje noge ali če si natakne na vrat pol metra visok ovratnik, ki ga cel božji dan davi in duši, kakor premajhen komat konja. Posebno pa so se mi vselej smilili otroci, ki so s pentljami in čipkami povešeni žalostno in vsi v skrbeh pazili, da se ne zamažejo in ne raztrgajo in se niti sestri niso upali, da bi se kaj ne pomečkali. Sirote izgledajo, kakor, da so samo zato na svetu, da kažejo ljudem, kako je njihova mama bogata, kako dober okus ima in kako ima rada svoje otroke, ker jim kupi več in lepše kijkljice, kakor druge njene vrstnice.

Resnica je, čedna in okusna obleka vsakega človeka krasi in tudi po obleki se sodijo ljudje. Zato, kadar si kaj kupiš, glej, da bo praktično, ali tudi lepo, okusno, elegantno. Pazi, da bo obleka v soglasju s teboj, s tvojim stanom, s tvojo mošnjo, dohodki, pa tudi s tvojim stanovanjem in vsemi tvojimi potrebami. Malo resnične inteligence kaže tisti, ki ima deset oblek, pa stanuje v kuhinji, ki ima deset klobukov pa niti ene knjige, ki ima rokavic, pentelj in takih rečij na izber, ali ki mu ne pride nikdar na misel, da bi dal par kron za časopis ali sliko, ali da bi šel poslušat koncert ali v gledališče iskat zabave in poduka.

V naš narod se je zanesla velika gizdavost in nič nenavadnega ni, da nosi kravja dekla svileni obleko, hlapec rumene čevlje in drago kravato. In naša inteligenca ni v tem brez krivde. Vprašajte samo malomestno gospodično, koliko ima oblek in pokazala vam bo celo balo. „To je moje edino veselje“, bo rekla marsikatera, ali to je žalostno, da nima inteligentnega človeka plemenitejšega in vzvišenejšega veselja, kakor so cape. Tak ali podoben izrek je samo sramotno spričevalo lastnega duševnega uboštva.

Ne mislim in ne želim, da bi hodili, kakor strašila okrog, oblečeni po deset let stari modi v ponošenih in pobledeh oblekah — nasprotno priporočam vsakemu naj se oblači praktično, dostojno in okusno. Vendar naj nam bo obleka postranska in

ne glavna stvar. Ne mislimo toliko na obleko, kakor na sebe; ne gledajmo, kaj je *na* ljudeh, ampak kaj je v ljudeh: v srcu, v pameti. To bo koristnejše in lepše.

INDIJANEC IN ANGLEŽ.

(Iz ruske čitanke.)

Indijanci so vjeli v vojski mladega Angleža in ga privezali k drevesu hoteč ga ubiti.

Tu se je približal k njim stari Indijanec in je dejal: „Ne ubijajte ga, dajte ga meni“.

In dali so mu ga.

Stari Indijanec je Angleža odvezal, peljal ga v svoj stan nasitil ga in mu pripravil ležišče za noč.

Drugi dan je Indijanec ukazal Angležu, naj gre za njim.

Dolgo sta hodila in ko sta se končno približala angleškemu taboru, je rekel Indijanec:

„Vaši so mi ubili sina, ali jaz sem ti ohranil življenje; pojdi k svojim ljudem in ubijaj nas dalje“.

Začudil se je Anglež in dejal: „Zakaj se mi posmehuješ? Vem, da so naši ubili tvojega sina; nu torej, zakaj me puščaš tako dolgo živega?“

Indijanec je odgovoril: „Ko so te hoteli ubiti, sem se spomnil na svojega sina in žal te mi je bilo. Ne zasmehujem te. Pojdi k svojim in ubijaj nas dalje, ako hočeš“.

Potem je Indijanec Angleža izpustil.

Z. J.

NE TEPITE OTROK!

Po vseh časopisih, pedagoških in drugih se piše zadnji čas mnogo o tem, ali naj se otroci tepo ali ne. — In mora se reči, večina je proti tepežu. Tudi jaz pravim: Ne tepite jih! Otrok se s palico ne poboljša, ampak postane še bolj trmast ali pa potuhnjjen, kar je eno ali drugo enako zlo. Razen tega tepež ne povečuje ljubezni v otrokovem srcu proti vam. Boji se vas ali ljubi vas ne. Sploh pa naj bi se stariši vselej vprašali, kdo da je kriv, da je otrok tak? Če so odkritosrčni, bodo večkrat spoznali, da so oni sami prvi in glavni krivec. Bili so preveč

popustljivi, otroke so razvadili, niso jih podučili, enkrat so nekaj ukazali in drugi dan prepovedali. Res je, nemogoče je, da bi stariši vselej zadeli pravo, da se ne bi nikdar pustili prevladati od strasti ali razburjenja, da bi vedno samo tako ravnali, da bi bilo otrokom v zgled. Ali kakor je nemogoče, da bi stariši nikdar ne zgrešili proti otrokom, ravno tako nemogoče je take grehe proti pravi vzgoji popravljati s palico. Osobito nekteri stariši nevedo drugače kaznovati vsako tudi manjšo napako svojih otrok kakor da jih nabijejo. Značilno je tudi to, da stariši tepo otroke skoraj vselej v strasti, v jezi in da jim je potem, ko se umirijo, skrivaj v srcu mnogokrat žal, da se niso premagali. Otrok je kolikrat po krivici, tepen ali pa ni kazen v nobenem razmerju s pregreho. In vendar ima otrok jako razvit čut za pravico, dobro ve, kdaj kazen zasluži ali ne in vsako krivico bridko občuti.

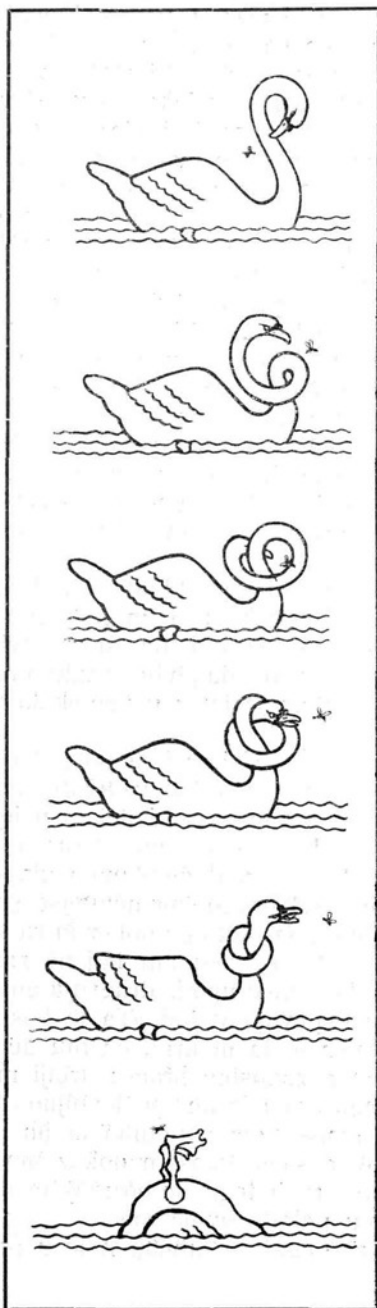
Ko bi se odrasli ljudje večkrat spomnili svojih otroških let, ko bi se spomnili, kaj so mislili in čutili, ko so bili tepeni, bi svoje otroke topli redko kdaj ali pa nikoli. Otroško srce je polno ljubezni, ali ako ponižate otroka s tepežem, — mnogokrat popolnoma nezasluženo, — spremeni se ta ljubezen v trdoglavost in mrznjo. Mesto da ste otroka poboljšali, ste ga še poslabšali. Otrok postane nepristopen, zaprt, zgubi zaupljivost in sčasoma se vam odtuji popolnoma.

Zato netepite otrok, če hočete, da vas bodo imeli radi. Vzgajajte jih z ljubeznijo in če so vredni kazni jih kaznujte na drug način, razložite jim, kako so vas razžalili, da ste v skrbeh in žalostni zaradi njih — in videli bode, da jih bodo take mirne in dostojne besede bolj ganile, bodo imele lepši uspeh, kakor če jih nabijete.

V šoli je res stvar mnogo težja. Učitelj ima po petdeset, šestdeset otrok pred seboj in težko je večkrat vzdržati mir in red. Med to množino je gotovo par črnih ovc, ki delajo učitelju preglavico, da je večkrat v skrbeh, kako bi jih ugnal. Ali vseeno, če bi takega grešnika prej ogledal in se nad njim malo zamislil, bi ga gotovo ne udaril; vselej bi našel drugo, plemenitejše sredstvo, da ga kaznuje, kakor je palica. Osobito pa dober in za svoj poklic vnet učitelj ne bo pretepal otrok, ako mu kaj ne znajo. Morebiti je četrtnina resničnih lenuhov med njimi, drugi pa gotovo niso sami odgovorni zato, da ne uspevajo v šoli. Ta je bos, pa je že hladna jesen, kašlja, prehlajen je in ni kriv, če mu ne gre v glavo; drugi bog si ga vedi nima zadostne hrane; tretji mora paziti po noči na svojega mlajšega brata in ne spi dovoljno i t. d. Nekterim otrokom dajejo sami stariši doma potuho in jih podpihujejo proti šoli in učitelju. To je sicer žalosten dokaz nevestnosti starišev ali moder učitelj se zaradi tega ne bo maščeval na otroku, ne bo ga pretepal, da mu pokaže svoje moč.

Otroška duša je nekaj krasnega, ne ubijajmo je s pretepanjem!

Storja brez besed.

Iz sole. Učitelj: „Koprivnik, imenuj mi nekatere živali, ki imajo roge.“ — Solar: „Roge imajo: krave, koze, ovce in ... in ....“ — Učitelj: „No, kdo še?“ — Solar (hitro): „Vrag, gospod učitelj.“

Trda betica: Torej automobil, Matija, ti je šel čez glavo? Kako dolgo je bilo treba zdraviti? — Matija: Menda je bil štiri tedne pri mehaniku.“

Njena volja. On: Vaš mož torej nič več ne kadi? K temu je ali potrebno mnogo trdne volje.“ — Ona: „O te imam dosti.“

Pri obedu. Na mizo pride skleda ričeta, na katerem ležijo klobase. Gospodinja, — ki ima študente na hrani, — k svojim hčeram: „Vzemite klobase, dekleča, da bodo mogli študentje k ričetu.“

Odgovor. Učiteljica vpraša učenko: „Kaj so delali Izraelci, ko so prišli skozi rdeče morje?“ — „Sušili so se!“ odgovori učenka.

Ta moda! Ona (čita v sv. pismu): „Bog si ga vedi, kaj je rekla Eva, ko jih je izgnal angelj iz raja?“ — On: Kakor vsaka ženska: vzdihovala je, da nima nič poštenega na sebi.“

Študentje: „Zakaj pa inseriraš v listih, da si izgubil zlato uro in veržico? Saj smo jo šli skupaj zastavit!“ — „E, to je zaradi očeta, prijatelj: če mu pokažem, da je tiskano v listih, pa bo verjel.“

Sočutje. Gospod k bosomeu: „Povejte mi, človek, kaj vas nič ne zebe, ko je taka zima, da kar škriplje!“ — Bosi: „Prosim, blagovolite poskusiti!“

Otvaramo takoj v prvi številki svojega lista rubriko ugank in želimo vsem, ki se skupite v krog naših ugankarjev, mnogo zabave in mnogo sreče pri izžrebanju cen, ki jih razdelimo vselej med naše odjemalce.

Uganka ni sport, ki samo po nepotrebnem krade čas ampak plemenito, vzgojevalno sredstvo, kar priznavajo vsi pedagogi.

Da se lahko vsak udeleži te lepe zabave, podavali bomo pravila, kako se rešujejo posamezne uganke in začenjamo razlago z obljubljenim

konjičkom.

Skok konjička, ki spojuje v uganki sloge v besede in stavke, je vzet iz šaha.

Onim, ki jim šah ni znan, pojasnjujemo skoke s priloženo sliko I.

Konjiček skače z črnega polja na belo ali narobe. Iz primera je videti da se lahko naredi iz srede osem skokov na vse strani.

Priporočamo, da bi se k sestavljanju konjička jemale vselej lepe ali kratke pesnice, ker razmerje našega lista ne dovoljuje, da bi prinašali konjičke, večje kakor osem event. 16 polj na počez.

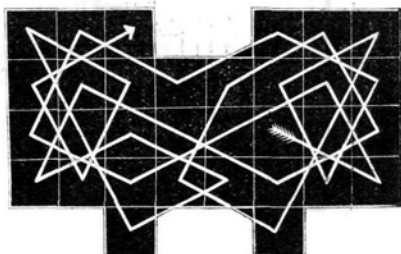

Da bi bilo naše pojasnilo popolnoma jasno naj sledi kratek primer:

II.

		zdra			po		
dro	do	je	da	va	žit	po	hva
pi	bolj	Vy	je	vsak	li	vsod	na
bolj	va	bra	kdor	va	jo	jo	zna
naj	jo	naj			li!	ka	bi

III.

(V smeru streljice se skače.)

IV.

Rešitev:

Vydrova je žitna kava,
najbolj dobra, najbolj zdrava.

Kdor jo pije, vsak jo hvali,
da povsod bi jo poznali!

1. Trikot.

Milena.

pesnik
trg
moško ime
slovenski slikar
žensko ime
krasni kraj
vzklik
soglasnik

2. Logogrif.

Jelvica S.

. r . je kraj, ki z gozdi ne obiluje
. l . skednje kmetvalcu napolnjuje
. v . gospodinja ga potrebuje.

Razpisujemo danes tudi

prvi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti:

Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 20. t. m.

Naslov: „Domači Prijatelj“, v Pragi VIII.

Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrove žitne kave in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, mora biti ali najmanj 5 ugank rešeno.

Cene so:

- I. „Jagnjeta v jutranjem solncu“, originalna slika v olju od g. Riharda Jakopiča v krasnem zlatem okvirju.
- II. Fr. Ks. Meško: „Ob tihih večerih“, zbirka novel (krasno vezana).
- III. Dekorativna jardiniera.
- IV. in V. po 3 skudelice s podstavki za kavo.

Izžrebani bodo objavljeni v prihodnji številki.

A zdaj: mnogo sreče!

3. Uganka.

Mijo Smolé.

O ti dobra Jera!

100

Sestavite znani narodni pregovor!

Razširite.

Mijo Smolé.

- . . . samoglasnik
. . . mera
. . . poslom dava
. . . oseba tujega plemena
. . . psovka

5. Konjiček.

Zmago Lavrič.

g	l	a	s	t	e	v	i	č	r	a	p	o	č	a	s	l	e	b	i	l	j	o	r	i	t	i	n	o	
z	a	r	i	s	o	p	o	r	a	h	v	m	i	n	e	v	d	a	l	a	h	s	o	b	o				
l	i	n	o	d	u	h	v	n	o	l	o	t	o	č	d	a	z	e	m	t	u	h	o	l	a	h	n	o	
b	o	t	i	š	e	m	i	k	o	r	m	a	l	o	k	a	j	e	l	j	i	j	i	s	t	a			
n	a	n	i	r	i	A	h	s	l	a	b	p	e	s	k	a	s	o	n	a	d	m	i	r	l	i	c	i	
b	o	j	i	r	i	l	e	j	e	r	a	l	e	v	e	d	v	e	v	r	l	i	b	o	ž				
g	o	z	e	j	i	m	m	o	v	e	n	o	p	o	d	i	p	l	u	l	l	j	a	t	r	š	a		
z	a	v	i	č	l	i	p	t	i	č	n	a	n	i	j	e	j	e	s	o	l	e	o	b	p	i	h		
s	o	k	i	z	i	t	r	e	c	e	l	e	n	e	c	e	p	r	o	n	j	i	h	l	i	m	a		
s	k	o	p	e	V	n	o	d	a	h	t	e	m	s	e	s	o	l	n	o	b	v	e	j	e	a	h	s	o

6. Uganka.

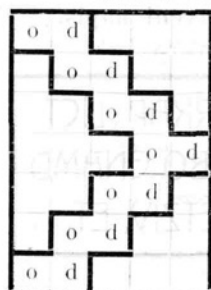
Tinče Držaj.

1. Ako ima človek zdravje, ima pol sreče. 2. Vsak dan smo starejši, da smo tudi modrejši! 3. Bratje so vsi narodi. 4. Niso vsi ljudje dobri, pa tudi ne vsi slabi. 5. Kar je naše, ne pustimo, da nam drugi vzamejo. 6. Prazne mošnje najbolj težijo. 7. Sreča in nesreča so sestre.

Z teh stavkov se vzame po ena beseda, ki tvorijo skupaj hrvatski pregovor.

7. Dopolnite!

Josip Kregar.

vprašanje

častno mesto

čemar se nihče ne ogne

kar ljubimo

česar se kmet veseli

je dobro biti

se sliši

8. Tajno pismo.

Urh Lončar.

SMRBNČNRBN
PCLMSVTZNN
PRVBSTRSMGLV
NŽLCMMNV

Ako se pridajo samoglasniki, dobi se 1 kitica šaljive narodne pesmi.

9. Šarada.

Josip Kregar.

Prvo je okroglo,
drugo je udobno,
vse — že jako modno.

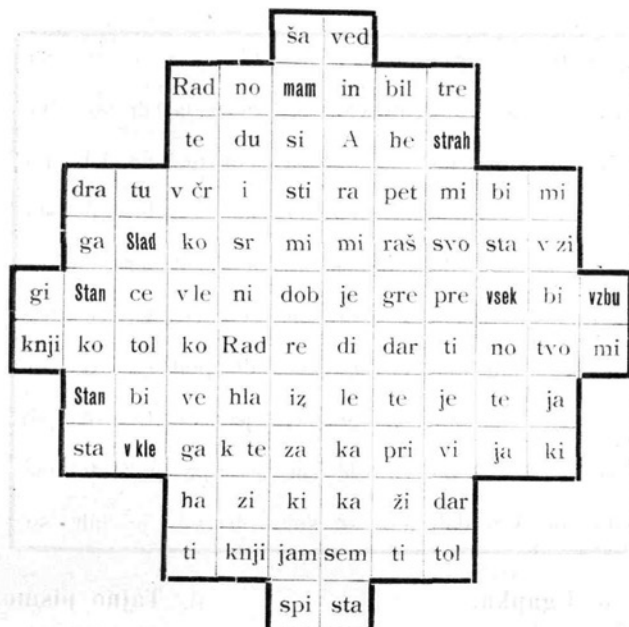
10. Številkar.

Micika Kregar.

Vsak petje poslušaj rad 1234
Najlepše kmetu zvenči 1234

11. Konjiček.

M i l e n a.

12. Šarada.

Rajko Zelenec.

Prvo pri kmetu v toplém hlevu
stoji,
drugo zgubiti, vsak se kupec boji.
Oboje skupaj v dalnje kraje leti,
— kaj je, — povej mi, dragi ugankar ti?

13. Skladalnica.

Oton Klobučar.

a	a	a	del človeškega telesa
k	a	k	strupena žival
o	o	o	žensko ime
m	r	m	število
d	e	i	vsak ga želi
g	e	r	?

V sredi naj se čita ime kranjskega mesta.

14. Kotiček.

Dragica Hibernik.

a	a	a	a	a	mesto
a	a	a	g		ime sloja
g	j	p			običaj
r	r				?
r					samoglasnik

15. Tajinstveni napis.

Tone Zakrajšek.

! KOL. KERKAP. LIC-
OLKOL-ETBO GNAMD
AJNAS. VETZIV. ET. v

16. Uganka.

Alojzij Mlakar.

Č P

- gospodinja skupaj jih kliče,
- v močvirjih išče si piče,
- se krčmarja tiče,
- pesmi njega slave so priče,
- kjer „pa“ je, — jo najdeš besedo,
- pri njej se ogreješ veselo,
- ukaz ta nevarno je delo,
- dalje se ni več hotelo.

17. Uganka.

M. S.

Mali sem v adrijanskem morju otok
vroč in kamnat, brez gozdov
zelenih.
Ne reci me dvakrat, lahko bi bil
vzrok
posledic sitnih in nezaželjenih!

18. Dopolnite!

Anica Peternel.

k	o		
	k	o	
		k	o
			k o

19. Logograf.

„Š“ mnogemu pamet lomi.
„P“ žensko v dolgove moti.

20. Križ.

Ivan Klobučar.

		3		
	2	1	2	
2	1	5	1	2
	4	1	2	
		2		

21. Skrivalnica.

Olga Držaj.

V sledečih besedah je skrit pregovor: Kdorkoli, vzgoja, prodaja, vstajenje, Dijana, tekočina, moka, kruljenje, Perhavec, osel, presta, jagoda.

KOTIČEK

najmlajših ugankarjev.

22. Logograf.

Jelvica S.

P — ima vsak
t — ne.

23. Dopolnite!

Milan Benčina.

	e	
e	e	
	e	
e	e	
	e	
e	e	
	e	

pijača
stran
tuli
je v pravljicah doma
trgovec jih ima mnogo
se v peči najde
se prižiga.

24. Šarada.

Srečko S.

Prvo in celo se vrti.
drugo otroke rado boli.

Rokopisi in pisma tikajoča se uredništva naj se adresujejo: Zofka Jelovšek, pisateljica v Pragi II., Ječna ul. št. 5, Češko. Rešitve ugank, naročila i. t. d. pa na naslov: Vydrova tovarna žitne kave, Praga VIII., Češko.

Uredništvo „Domačega Prijatelja“ razpisuje s tem sledeče

 nagrade

za tri najboljše humoreske ali šaljive črtice in sicer:

1. cena 5 ducatov v zlatu,
2. cena 3 dukati v zlatu,
3. cena 2 dukata v zlatu.

Pogoji so sledeči:

1. Humoreska naj bo pisana poljudno, naj bo originalna in *kratka* (do 250 vrst našega lista) in naj ima tudi literarno vrednost.
2. Pisatelji naj se na svojem rokopisu ne podpišejo in naj priložijo svoja imena v zaprtem zavitku, na katerem bodi označen naslov dotične humoreske.
3. Spisi naj se določijo najkasneje do 15. junija t. l. na naslov: „Domači Prijatelj“, Praga II., Ječna ul. št. 5.

Humoreske, katerim ne bo prisojena nobena cena, ali ki bi jih našlo uredništvo sposobne za tisk, se bodo pisateljem takoj honorirale.

Uredništvo
„Domačega Prijatelja“.